

ЦЕНТРАЛНА ИЗБИРАТЕЛНА КОМИСИЯ
Обществен съвет

ПРОТОКОЛ

№ 150

На 14.03.2023 г. се проведе заседание на **Общественния съвет** към ЦИК.

ПРИСЪСТВАХА:

Цветелина Пенева – председател на **Общественния съвет**, Сдружение „Демокрация и законност“

Ива Лазарова – заместник-председател на **Общественния съвет**, Институт за развитие на публичната среда;

Надежда Гологанова – заместник-председател на **Общественния съвет**, Гражданска инициатива за свободни и демократични избори;

Вихрен Соколов – Сдружение „Памет“

Денислав Генчев – Сдружение „България на гражданите“

Дончо Пачиков – Българско сдружение за честни избори и граждански права – Национална асоциация

Рейме Айдын – Фондация „Младежка толерантност“

Свилена Гражданска – Институт за социална интеграция

Стефан Манов – Българско сдружение за честни избори и граждански права - Пловдив

Тодор Гунчев – Федерация на независимите студентски дружества;

Заседанието бе открито в 17 часа и 40 минути и председателствано от госпожа Цветелина Пенева – председател на Обществения съвет към ЦИК.

* * *

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Уважаеми колеги, откривам днешното заседание на Обществения съвет към Централната избирателна комисия.

Дневният ред съм го изпратила по имейл.

Проектът за дневен ред днес се състои от три точки.

1. Обсъждане и гласуване на писмо с предложение към ЦИК относно разработена уеб страница за проверка на валидността на числата в секционните протоколи и на заложените от Централната избирателна комисия контроли, както и други предложения за оптимизация на изборния процес;

2. Дискусия по текущи въпроси, свързани с предстоящите парламентарни избори - машинно гласуване, изборни книжа, видеонаблюдение и др.;

3. Разни.

Ако сте съгласни с така предложения дневен ред предлагам да го гласуваме.

Имате думата. Искате ли някой да добавим още точки?

Господин Гунчев, заповядайте.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Предлагам промяна в дневния ред.

В първа точка да се включи информация от участниците представляващи Обществения съвет в срещата с ЦИК. И съответно информация за това, какво точно се е случило вчера на представянето от Министерство на електронното управление. Мисля че е резонно и е достатъчно важно да се включи като отделна точка.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Да не го разглеждаме в точка разни.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Мисля, че е достатъчно важно, ако са съгласни колегите. Така или иначе ще го коментираме.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Колеги, имате ли други предложения по дневния ред?

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Аз искам да запитам по така предложената първа точка, там аз мисля, че всичко сме казали вече и не съм много сигурен какво искаме още да кажем по този въпрос. Ако може малко разяснения, какво се подразбира по тази точка на Обществения съвет, която се предлага.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Страницата има модификации и подобрения през тази седмица. Не зная дали сте се обърнали към нея, за да знаете как изглежда в момента. Не зная дали сте на ясно. Искам да ви кажа какво мисли Централната изборителна комисия по тази страница, защото и този въпрос беше засегнат на срещата, която проведохме с нея в петък. Да си организираме нашето становище писмо с предложение въз основа на информацията, която имахме в петък в ЦИК. Това имах предвид да я включа отново. Миналата седмица не е гласувано на заседанието на Обществения съвет да се изпрати страницата, оставена е за този съвет. При всички положения трябва да има обсъждане преди да тръгнем към гласуване, дали да правим писмо и какво въобще да предложим на ЦИК. Това бяха моите мотиви да се включи като първа точка от дневния ред. В случая става втора, след предложението на Тодор Гунчев.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Аз си мисля, че сегашната първа точка би могла да се включи към неговото предложение. Когато докладваш за отношението на ЦИК към съответна страница, съответно да гласуваме и да вземем решение да я представим или да не я представим. Аз изказах моето

мнение отдавна, има си автори и Централната изборителна комисия, ако е заинтересована да се обърне пряко към тях и да си води съответните бележки, забележки, пожелания и т.н. Ние веднъж сме обявили, ако трябва сега да го гласуваме и да обявим официално писмено и толкова.

Предлагам първа точка да стане представяне на срещата, която беше в Централната изборителна комисия, включително и този момент за представянето на страницата, писмено Централната изборителна комисия да вземе решение какво да правим или да не прави.

Втора точка е представяне на информация за срещата в Министерство за електронно управление.

Трета точка разни.

Това е моето предложение.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Аз предлагам да подкрепим на Тодор Гунчев предложението.

Първа точка да е представяне на двете срещи в Централната изборителна комисия и Министерство на електронното управление.

Втора точка да е обсъждане и гласуване на този проект за електронен протокол.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Аз имам още един аргумент към така предложения дневен ред. Приемам това което Тодор Гунчев предложи да преформатираме дневния ред. В този ред на мисли приемам и предложението на Надя Гологанова. Ако ние изпращаме писмо до Централната изборителна комисия, редно е според мен да бъде структурирано в отделна точка, защото то ще бъде придружено с гласуване. Още повече от ЦИК настояват, когато им изпращаме такива писма, това ни казаха на срещата в петък, да им пишем кратко резюме, преди да пристигне при тях протокола от съответното заседание на което е прието писмото и кои организации са присъствали и как са гласували. Ако ще гласуваме писмо, аз ви предлагам това да бъде отделна точка, за да

може да резюмираме още в края на деня, тази вечер гласуването по тази точка и да го изпратим своевременно на Централната изборителна комисия. Това са ми аргументите да имаме отделна точка в нашия дневен ред. Мисля че е резонно.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Подкрепям поставеното предложение и предлагам да го гласуваме.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Благодаря колеги. Предлагам да гласуваме модифицирания дневен ред, съгласно с предложението на Тодор Гунчев, подкрепено от Надя Гологанова.

1. Информация от срещата в Централната изборителна комисия и информация от проведеното обществено обсъждане в Министерство на електронното управление.
2. Обсъждане и гласуване на писмо с предложение относно разработената веб страница за проверка и контрол на секционния протокол.
3. Дискусия по текущи въпроси свързани с предстоящите парламентарни избори.
4. Разни.

Който е съгласен, моля да гласува.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Да.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Да.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Да.

СВИЛЕНА ГРАЖДАНСКА: Да.

ИВА ЛАЗАРОВА: Да.

РЕЙМЕ АЙДЪН: Да.

ВИХРЕН СОКОЛОВ: Да.

ДЕНИСЛАВ ГЕНЧЕВ: Да.

Колеги, приема се с единодушие. Няма против.

Преминаваме към **първа точка** от дневния ред.

Информация от срещата в Централната изборителна комисия.

Както знаете в четвъртък получихме покана да се явим на среща в ЦИК, на която се отзовахме трима представители на Обществения съвет – аз, Надежда Гологанова и Свилена Гражданска. Срещата протече в следобедния ден в петък в рамките на около час и половина. Като основната тема върху която дискутирахме беше да обясним мотивите на Обществения съвет, да направим предложение за симулации на алтернативни начини на броене на два вида бюлетини в условията на видеонаблюдение. Представихме предложението както беше изпратено по имейла. От страна на Централната изборителна комисия последваха въпроси как е гласувано и дали сме приели с мнозинство на заседание на Обществения съвет. Тъй като се оказа, че протоколите от нашите заседания пристигат при тях със забава, която е около една седмица, тъй като е необходимо време на стенографа да изготви протоколите и да ги представи на Централната изборителна комисия. От наша страна попитах защо до днес протоколите на заседанията на Обществения съвет от началото на годината не са качени на страницата на Централната изборителна комисия, както не е качено и нашето последно становище във връзка с изборните книжа и секционен протокол. Беше ни отговорено, че стенографа не е подписал протоколите и това е причината да не бъдат качени на страницата на Централната изборителна комисия. Аз напоследък следя заседанията на ЦИК онлайн. Вчера всички протоколи явно са били подписани от стенографа. Всички протоколи без последния от миналото заседание бяха докладвани от Росица Матева и бяха приети за публикуване на страницата на Централната изборителна комисия. Те в момента са публикувани. Нашето последно становище, това което изпратихме във връзка със секционния протокол не е публикувано, въпреки изричния текст, който им изпратихме, какво трябва да се публикува. Както не е публикувано и предложението за симулация.

Предполагам няма да имате нищо против, да им напиша едно напомнително писмо, че заедно с протоколите ние сме изпратили и становище, което също трябва да се публикува.

По отношение на симулациите ни беше казано, че Централната изборителна комисия трябва да чака избор на техническо устройство, с което ще се осъществява видеонаблюдението, тъй като иначе няма как да се правят симулации, които да се доближават до действителността.

Съгласно обществената поръчка, която е обявена, крайния срок за доставка на устройствата за видеонаблюдение и видеозаснемане е 21 март. Останах с убеждението, че ако ще правят симулации трябва да правят с устройства, които са реално доставени от Министерство на електронното управление и в периода между 21 март и изборния ден.

Също така ми беше казано, че в обществената поръчка, която е обявена за доставка на устройствата има и изготвен обучителен видеоклип насочен към членовете на секционните комисии и ЦИК считат, че е твърде вероятно този видеоклип да бъде достатъчен, тъй като той ще показва как се борави с устройството за видеонаблюдение и как ще оперират членовете на секционните комисии с тях. На което ние отговорихме, че Министерство на електронното управление е натоварено със задачата да обезпечи технически изборния процес с доставка на тези устройства и съответно изготвяне на такъв обучителен видеоклип, но задължение на Централната изборителна комисия е с Методически указания да окаже процедурата на броене на бюлетини и боравенето с бюлетини и показването на бюлетини пред устройствата, тъй като това е част от изборния процес, но не е задължение на Министерство на електронното управление. Именно за това останахме с убеждението и впечатлението, че може би такива симулации биха се случили в периода след 21 март. Не ни беше казано, дали такива симулации ще се осъществят съвместно с представители на Обществения съвет. Този въпрос явно трябва да се

решава по-нататък. Силно се надявам, Централната изборителна комисия да направи такива симулации, защото моето лично убеждение е, че по този начин се улесняват неимоверно членовете на секционните комисии в работата им след края на изборния ден.

От страна на Централната изборителна комисия бяха останали с убеждението, че такива симулации предлагаме да се извършват в присъствието на журналисти и медици. Тоест те ще бъдат открити, на което ние отговорихме, че не е задължително да бъдат открити тези симулации. Нормално е да си ги направят и в работна група в Централната изборителна комисия, защото целта на такива симулации е да подпомогне Централната изборителна комисия при изработване на Методическите указания и чак след това евентуално да се мисли за някакви обучения, които да се проведат на членовете на секционните изборителни комисии. Въпросът за тези симулации на този етап остава открит.

Като казах Методически указания, Централната изборителна комисия ни покани, ако имаме предложения за модификация на Методическите указания, които са действали последния път. Те разбира се трябва да бъдат модифицирани, защото Изборния кодекс е променен от предишните избори. Но ако имаме някакви предложения в тази връзка да им ги изпратим.

Останахме с впечатлението, че Методическите указания ще бъдат публикувани и приети от Централната изборителна комисия, може би една седмица преди изборния ден, точно във връзка със сроковете за доставка на устройства за видеонаблюдение, които както вече казах са 21 март. И може би нагласата за издаване на такива Методически указания в този отрязък между 21 март и 25 март. Не беше казано ясно, но така беше подсказано на срещата.

Разказахме на членовете на Централната изборителна комисия и за инициативата подета от колегата Стефан Манов и господин Гаджоков за

страницата, която позволява верификация на изборния секционен протокол, която би била според нас в помощ на членовете на секционните комисии след изготвянето на черновата и преди пренасяне на данните на беловата на секционния протокол.

От страна на Централната избирателна комисия изразиха становище, че една такава страница би била полезна. В момента циркулирали и други подобни страници, цитираха страница на РИК в Бургас. Казаха, че разбира се такава страница трябва да се тества и да се разпространява от името на ЦИК. И също така изразиха становище, че е редно да се направи не една страничка, а толкова странички колкото са броя на РИК-овете. И те да се разпратят към всеки РИК и всеки РИК да си води обучението на съответните СИК-ове.

Ние разбира се поехме ангажимент това да го коментираме с колегите, които са изготвили страницата. И казахме, че след тестовете, които ние провеждаме и за които бяхме оставили тази седмица, да проверим дали всичко работи, да се направят съответните модификации, ще обсъдим още веднъж на заседание на Обществения съвет и ще им ги изпратим за тестове. Това е по отношение на страницата.

Аз бях с Надя Гологанова и Свилена Гражданска. Ще дам възможност и те да допълнят за това, което разказвам за тази среща. Искам да кажа още няколко неща, които повдигнахме на срещата. Надя Гологанова каза за предложението, което Тодор Гунчев е направил на миналото заседание, на което аз не можах да присъствам, за среща на различните институции, които са ангажирани с изборния процес, нещо като мини граждански борд или мини кръгла маса, не искам да слагам заглавие, но Надя Гологанова подробно разказа за тази среща, която да се проведе в седмицата след 20 март и на тази среща да се формулират усилията и дейностите на различните институции, които са заети с изборния процес, да не ги изброявам. Идеята по моя оценка не беше

възприета от Централната изборителна комисия. Те няма да подкрепят иницирирането на такава среща от страна на Обществения съвет. Това е от мен по първа точка, срещата с Централната изборителна комисия.

Давам думата на Надя Гологанова, която да ме допълни.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Цветелина Пенева доста подробно разказа. Това предложение за кръглата маса или експертна среща относително подробно, не съвсем подробно, защото беше вече към края на срещата и те бързаха за следващата си среща. Реално повечето от тях не се изказаха по тази идея.

Реално повечето хора не се изказаха, но наистина ми се струва, че няма положителен настройка да се прави такава среща, експертна с институциите. Дори на тази среща останахме с впечатление, че те имат проблеми с комуникацията и с някои от другите институции, които участват в процеса.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Да дам думата и на Свилена, тъй като и тя беше с нас.

СВИЛЕНА ГРАЖДАНСКА: Цветелина Пенева и Надежда Гологанова казаха всичко, за което стана дума. Хареса им това, което Стефан Манов и Гаджоков са направили. Изведнъж се оживиха, когато им го предложих. Бяха малко мълчаливи и говореше основно Солакова на срещата и изведнъж започнаха да говорят и други представители на ЦИК и да го обсъждат и да казват, че е добра идея. Така че това е нещо, от което можем според мен да се възползваме и да кажат, че нещо хубаво прави Обществения съвет, не ни критикува само. По Методическите указания, ако имаме някакви неща да ги предложим сега, според мен е хубаво, защото ако не направим някакво предложение по Методическите указания ще кажат, ние им поставихме задача, помолихме ги за помощ, но те нищо не направиха, нищо не предложиха. Това е от мен.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Аз мога още нещо да допълня. Цветелина Пенева като говори по първоначалното предложение, което се обсъждаше и каза, че са започнали да ни питат от формална гледна точка, но зададоха достатъчно много и съдържателни въпроси, кое как си го представяме, как ще се поставя, в кой момент какво ще се прави. Имаше съдържателно обсъждане по темата и може би е възможно, все пак да се случи такава симулация.

За видеонаблюдението, според мен не са изключили окончателно възможността да направят свой клип, защото говорихме и някои членове на ЦИК се съгласиха с това, че ако Министерството или „Информационно обслужване“ АД направят клип, то ще е от технически характер. Примерно сложете така смартфона на стойката, натиснете това копче ще ви изпише еди-какво си. Централната изборителна комисия трябва от друга гледна точка да направи за работата на комисията, как ще поднася бюлетините и т.н., тип Методически указания.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Благодаря. Аз още нещо искам да кажа в тази връзка. Останах с впечатление, че комуникацията на Централната изборителна комисия с другите институции въввлечени в организацията на изборния процес не е на висота. Визирам конкретно Министерство на електронното управление, тъй като по време на срещата аз дадох на ЦИК представа за един добър пример, според мен за комуникация и работа с гражданското общество. Знаете, че Министерство на електронното управление ни беше поканило на обществено обсъждане, което се проведе преди около десет дни, на техния Обществен съвет към Министерство на електронното управление със самото Министерство, дискусия по техническите параметри и вида на устройствата, с които да се извършват такива наблюдения видео стрийминг в реално време. Среща на която ни бяхме представени и аз им казах, че това е пример на една добра комуникация. Преди да се вземе решение се взима становище и от

гражданските организации, от експертите за да може тяхното мнение да бъде отразено преди да се вземе окончателното решение в Министерство на електронното управление. Знаете, че ние бяхме на тази среща със Стефан и казаха, че има три опции за тези устройства. Тогава излезе тяхната презентация, едната опция камера, втората боди камера и третата опция смартфон, който накрая беше избран и по него беше структурирана обществената поръчка.

Госпожа Солакова каза, че според тях е точно обратното, това не е пример на прозрачност и не трябва да се действа така. В този ред на мисли, само да кажа, че именно с оглед на прозрачността явно получихме следващата покана за общественото обсъждане, което се проведе вчера и копие от поканата, която изпратих до всички вас, което отново беше в Министерство на електронното управление и беше с организация от техния Обществен съвет. Бяха поканени представители на политически партии. Имаше представител на организацията Сигурност и сътрудничество в Европа. Покана беше изпратена и до ЦИК и на нас като Обществен съвет към ЦИК. От ЦИК нямаше представител. От политическите партии се беше явила само една партия. Даже и тези, които не са успели да присъстват на това обществено обсъждане, имаха възможност да чуят какво се говори на него, защото то се стримваше онлайн в реално време на тяхната страница на Министерство на електронното управление. Така че лично за мен това е още един добър пример за прозрачност.

Преди да започна да ви разказвам за следващата среща, на която бях само аз от Обществения съвет към ЦИК.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Първоначално искам да поздравя с участието Рейме Айдън. Добре дошла в групата, както се казва. Надявам се да сте по-активни и да имате по-сериозно включване. Колкото повече хора, толкова по-добре, независимо дали се съгласяваме един с други или не. Аз лично

имам разногласие с някои от хората тук, но се съгласявам когато идеите са добри, така че се радвам, че сте тук.

Минавам към конкретните два въпроса, които имам към тази среща с ЦИК. Първо доколкото разбрах, това предложение, което аз имах да се направи подобна мини среща или работна среща или както искате го наречете с различните институции, въобще не е имало никакъв отклик, а са казали по-нататък или директно са казали, че не искат да се прави.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Ще помоля Надя Гологанова да отговори на този въпрос, тъй като тя присъстваше на заседанието миналата седмица и тя изложи тази идея. Надя би ли коментирала какво според тебе казаха на тази среща за идеята, която ти им изложи на Обществения съвет.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Нямахме подробно задълбочено обсъждане на тази идея. Един член на ЦИК се изказа против, а другите не се изказаха нито в едната посока, нито другата, но по скоро като че ли не са особено настроени да подкрепят такава среща. И след това вече се бързаше, защото им течеше вече времето на следващата среща. Ние се забавихме по-дълго от предвиденото.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Аз доколкото разбирам, за тях не е представлявало интерес да се прави подобна среща между всички институции, които се занимават с това, което на ЦИК е основната цел и основната дейност.

Второ, по отношение на срещата там и комуникацията между нас и другите институции и коментарите там, ще имаме ли ние някакви работни срещи с ЦИК преди изборите, нещо ще се ползва ли от нашата експертиза? Защото това, че те са се зарадвали е много добре, но на Стефан Манов идеята и хората, които го представиха беше доста добра. Ще ползват ли нещо от тази експертиза, от всичките тези анализи. С какво впечатление

останахте? Има ли някаква конкретна уговорка от тук нататък какво ще се прави или казаха, да благодаря, ще го прегледаме и ще се чуем.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: По отношение на комуникацията между Общественият съвет и ЦИК, Общественият съвет получи упрек, че си говори с Централната изборителна комисия през медиите и че не подпомага с дейността си, дейността на Централната изборителна комисия, която си върши основната задача. На което аз им дадох конкретен пример, че ние като Обществен съвет на 2 февруари изготвихме образци на секционни протоколи, които се подадоха към Централната изборителна комисия и не излязохме пред медиите да комуникираме, че сме дали тези секционни протоколи. Дадохме две седмици време да се запознаят с нашите предложения. Те са ги разглеждали в работна група, на която членове на Обществения съвет не бяха поканени. След това бяха гласувани протоколи, които не кореспондираха с това, което Общественият съвет предложи. И след това въпросните секционни протоколи бяха обжалвани от граждани, политически партии в Административния съд и бяха отменени от съда. И се наложи преразглеждане на тази книга, което преразглеждане отново се направи без да се покани от работна група представител на Обществения съвет. Визирам Стефан Манов, който е бил в коридора, когато са били обсъждания на работна група. На това мое съждение не получих отговор или коментар и затова казах, че ние водени от идеята да си подпомагаме дейността на ЦИК, считаме за важно, тъй като въпроса за видеонаблюдението в момента е въпрос, който трябва да намери своето решение и именно за това написахме писмо предложение за въпросните симулации, които считаме че са много важни и отново предложението е изпратено до ЦИК., не е изпратено до медиите. Както знаете до ден днешен Общественият съвет не е написал един ред по повод на това предложение до медиите. Само е споменавано в наши интервюта, че имаме

предложение, без да ги разказваме по същество преди да мине срещата в Централната изборителна комисия в петък, на която ние бяхме подробно разяснили какво имаме предвид при тези симулации.

Това е по отношение на комуникацията между нас и ЦИК. Общо взето аз не считам, че сме били в позиция да се оправдаваме, но останах с впечатление, че работата, която ние вършим като Обществения съвет не среща разбиране от страна на Централната изборителна комисия.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Ако мога само един коментар да направя. Много благодаря на вас, че сте били там и сте изслушали всички тези неща. Бил съм на подобна среща. Съжалявам, че го няма господин Цицелков, бяхме с него на такава среща. Един път бях с Румяна Дечева на подобна среща и напълно разбирам дори и недоизказаните неща.

Изключително благодаря за коментара, който направи сега. Доколкото разбрах, ако мога да си позволя пак да обобщя, нямаме никаква конкретна уговорка, освен упреците, които са отправени и нямаме никаква конкретика по отношение на бъдеща дейност и ползване на нашата експертиза, независимо в каква насока е тя. Няма нещо, на което са казали да, следващата седмица, по следващата седмица, преди изборите ще има работна група или поне ще изслушаме, ще разгледаме вашите неща. За пореден път продължава да се действа непрозрачно. Надявам се, че съм успял да обобщя резултата от срещата.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Общественият съвет получи покана да участва на заседанията на Централната изборителна комисия на място, като беше казано, че ние имаме право да се изказваме на микрофон и нашите изказвания ще се включат в протокола. Това е съгласно Правилника за работата на ЦИК.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Аз ще си запазя коментарите. Искам да кажа, че не се работи по този начин. Имали сме различия и ние тук в Обществения съвет сме имали различни мнения, но винаги сме ги обсъждали. Някои път

са приемани неща, които аз не съм харесвал, някой път са приемани други неща, но винаги е имало комуникации и се е говорило. Липсата на комуникация сочи към две неща. Или има конкретно искане да няма комуникации и съвместна работа или просто има страх в ползването на експертизите. Аз така бих си го обяснил и бих приключил тази тема. Поне за мен в голяма степен е ясно. Пак казвам, с цялото ми уважение към някои от хората в ЦИК, които имат доста голяма експертиза.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Стефан Манов, заповядай.

СТЕФАН МАНОВ: Аз понеже съм човек с известен опит в тези конфликтни отношения, аз си знаех какво ще стане там в някаква степен. Цветелина Пенева и Свилена Гражданска са били на бойно кръщение. Надя Гологанова вече е преживявала такива събития. Исках да кажа, че начина по който Централната изборителна комисия се отнася към възможността да се включим дистанционно е скандален и аз не го приемам.

И в този смисъл ще формулирам и една критика, защото не може да се говори зад гърба на хора, в случая за мен е ставало дума, какво съм бил казал аз в коя медия. Искам да кажа, че струва ми се да се търпи ЦИК да се кара в отсъствие на хората, които са били упреквани, не е елегантно в никаква посока. Първо, че натоварва хора, които не са виновни за моите медийни изяви от една страна, а от друга създава усещания, че едва ли не има отлъчени от стадото и т.н. Това няма да е за първи път, няма да е и за последен. Не желанието на ЦИК да общуват дистанционно е тенденциозно, защото те го правят и в други случаи. Имало е такива практики дори с нас. Аз лично 2021 г. съм включвал колеги и бяхме с Росица Матева тогава като председател на Обществения съвет, председател на ЦИК беше Андреев. Това беше предишния състав. Бяха включили колеги през лаптопа. Така че е въпрос на настояване от една

страна. И от друга страна въпрос на коректност от страна на ЦИК, защото не може да се поставят спрямо хора критики, а те да не са във възможност да се изкажат.

Аз лично се въздържах да отида на заседание на ЦИК в понеделник на 6 март, за да им кажа на протокол какво мисля за тях, след като на 5 март председателката на ЦИК по един абсолютно тенденциозен направи интервю в Нова телевизия, ако се не лъжа казвайки, че представителите на Обществения съвет не участват, не идват, не подпомагат и не работят, а е точно обратното. И сме давали документи преди тях предложение формуляр за протокол и сме предлагали многократно да участваме в работни групи. Никога не са ни поканили, включително съм бил в коридора 10 минути преди работната група за изборните книжа, след отмяна на решението за протокол от страна на Административен съд – София – град. Така че не е вярно това нещо.

Исках да кажа, че тенденция е ЦИК да вика хората да ги критикува, а същевременно конструктивните предложения да бъдат класирани в „кръглата папка“, в кошчето. И това не са един и два примера.

Има си техен ритъм и са си самодостатъчни и никога не са искали да вземат от нас нещо. Но в един момент започва да става неприятно защото тук хората работят на доброволни начала, извън работно време, в събота, в неделя, а ние сме упрекнати от хора, които взимат 6000 лв. начална заплата месечно и които изпращат на нокти, както казах в едно от интервютата и го поддържам, куп други институции по веригата отговорни за изборния процес. Виждаме всички недоволстват и Министерство на електронното управление и Министерство на външните работи и общини и кой ли не, че в последния момент ЦИК взима важни решения, които връзват ръцете, в смисъл те не могат да си направят обществени поръчки, да си разнесат каквото трябва, където трябва и т.н.

Един въпрос към участвалите, вие поставихте ли категорично и ясно въпроса защо ЦИК отказва да качва нашите документи и си измисля правила, каквито никъде ги няма, свързано с това как били подписвани нашите писма и т.н., при положение, че всички заседания на Обществения съвет към ЦИК са обявени на ЦИК. Има стенограф изпратен, така да се каже от ЦИК и всеки член на ЦИК може да присъства на нашите заседания. Те ни отправят упрек, че ние ходим там, а изключват микрофоните. Те да се включат дистанционно, дори няма да ходят никъде. Може както си пият кафето от къщи, да ни слушат какво си приказваме. Така че този въпрос трябва да бъде поставен, да бъде репликирано, вие защо не идвате на нашите заседания? Къде е контактното лице? И това не е само за това, че е предизборен период и са много натоварени и нямат време. Това е винаги.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Има думата Дончо Пачиков.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: С цялото ми уважение към всички вас като членове доброволци на Обществения съвет, да не въвеждаме нова порочна практика на извън протокола, която съответства на изключване на микрофона в Централната изборителна комисия. Ние не правим нищо нелегално. Нашето мнение е наше мнение.

По отношение на конкретиката. Нещата са сложни. Аз контактувах с председатели на РИК, с председатели на секционни изборителни комисии и с членове на секционни изборителни комисии. По отношение на видонаблюдението всичките тези хора, с които съм контактувал са в транс. Така че предлагам да излезем с предложение всички тествания в Министерство на електронното управление, представяния и на Централната изборителна комисия, ако мине към нещо, което ние нарекохме симулация, да бъдат онлайн с възможност за обратна връзка, дотолкова доколкото, съжалявам, че Велко Милоев го няма, от него ми се

струва, че получихме информация във вайбър, че не съществуват отделни техници, които биха се занимавали с инсталиране, тестване и т.н. и отстраняване на проблеми с устройства за видеонаблюдение и това си остава отговорност на РИК. Как си представяте РИК със специалисти които знаете, че са там да започнат да отговарят за подобно нещо, когато и до момента няма конкретни указания. На 21 март също няма да ги има, от сега ви го казвам, няма как да ги има, тъй като около конкретиката ще се водят много спорове. Изглежда единственото решение според мен, всички видове дейности свързани с видеонаблюдението да са онлайн и с възможност за обратна връзка от хората, които иска да ги наблюдават, а наблюдението остава на РИК да бъде оторизиран от РИК и присъствието да е задължително, за да може да се получи тази информация. Представете си вие сте от РИК и някой от СИК ви звъни, има проблем с видеонаблюдението. Вие как ще реагирате? Кой тук от вас би ви отговорил. Имам чувството, че Стефан Манов би се наел да отговори на някои въпроси и то не съвсем конкретно, тъй като нямаме конкретика. Това за мен е единственото решение в дадения момент.

По отношение на Методическите указания. Останах с впечатление че Централната избирателна комисия е готова да направи Методическите указания в две стъпки. Указания без видеонаблюдението, тоест паравани и т.н. Аз обиколих няколко СИК днес, всички са си приготвили параваните, така както си бяха едно време високи 2 метра. Когато им казаха, че може би ще трябва да ги преработят, всички реагираха.

На втората част от Методическите указания, която да излезе когато е възможно, да касае единствено видеонаблюдението. Това според мен е прекрасно решение, тъй като това което може да бъде свършено от РИК и ЦИК без видеонаблюдението, ще бъде извършено и ще остане само видеонаблюдението, ако това предложение ви харесва.

По отношение идеята на Тодор Гунчев с най-голямо уважение, аз тази идея я възприех като някакъв компромис между това, което си мислехме и ни остана време и нямаше необходимото време за реакции и желание от всички.

Искам да ви кажа един пример от миналото. На подобна среща всички получиха възможност да узнаят телефони на МВР, където биха могли да се подадат сигнали за нередности. Останаха възможности да узнаят телефони на прокуратурата, районна или както се пада, където биха могли да бъдат подадени подобни сигнали и ред други комуникации с отговорните институции. Така че предложението на Тодор Гунчев за мен е положително. Как е реагирала Централната избирателна комисия, всеки има право да реагира както намери за добре, съответно с аргументи. След като няма аргументи, какво има да обсъждаме как е реагирала, да или не, това си е техен въпрос.

Имам предложение, с цялото ми уважение към предложението на господин Гунчев, предвид неговия организационен и управленски опит, да се заеме с реализацията на подобно предложение в така наречения оперативен порядък. Пояснявам какво е моето разбиране за оперативен порядък. Подобна комуникация на заинтересованите институции може да бъде организирана по електронна поща, след предварителна покана, който желае от тези институции да участват и с обмен на информация, документация и т.н. Предлагам да приемем, тъй като това все пак е нещо отколкото да няма нищо. Може би е някакво решение. Очаквам господин Гунчев да каже, да съгласен съм, действай.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Благодаря. Тодор Гунчев, заповядай.

ТОДОР ГУНЧЕВ: По предложението на Дончо до голяма степен това импонира с моята идея, така или иначе вече сме ги информирали за подобно предложение за работна среща. Нищо не ни пречи от тук нататък

ние официално да поканим всички институции следващата седмица в някакъв удобен за нас ден, час или нещо подобно. Да изпратим покана, дали е възможно да се организира подобна работна среща. До голяма степен съм сигурен, че голяма част от институциите ще се включат. Министерство на електронното управление, Министерство на външните работи със сигурност ще изпратят представители. Най-малкото е да се чуе или най-малкото е да имат достатъчно информация, понеже според мен те имат мисленето, че по-голямата прозрачност и публичност помага на всички. Така поне аз съм го видял. И това беше идеята на тази среща, не да се караме, не да си търсим недостатъци, а да се стиковат нещата.

Понеже Стефан Манов беше много мек дори учудващо за мен, използвайки предложението на Дончо Пачиков, не логично, да не кажа неразбираемо за мен институция, която е една от най-важните в страната, която е натоварена с едно от най-важните неща, да не използва целия възможен инструментариум да си свърши работата качествено и ефективно. Говоря за ЦИК като институция и говоря за инструментариума, включвайки експертизата, която имаме или поне се опитваме да имаме и желанието, абсолютно „пробоно“ да работим за постигането на някакъв по-ефективен процес. Абсолютно неразбираемо е, както е неразбираема комуникацията за мен, липсата по скоро на комуникация, така и липсата на желание да се прави.

В тази връзка имам конкретно предложение, което може би за следващия път да се обсъди. Ние имаме задължение да ги изпращаме на ЦИК нашите протоколи. Ние имаме задължение по принцип да се качват на страницата на ЦИК. Не виждам някъде да имаме ограничение тези протоколи или поне извадка от тези протоколи, което ние имаме ангажимент да го правим след всяко едно заседание като резюме какво сме се разбрали, да им изпращаме едно резюме, което да е още на следващия ден, което ще натовари Цветелина Пенева и същото това резюме да се качи

поне на фейсбук страницата, което би ни дало тази публичност, която в момента с десет дни закъснение се получава, ако се получи. Така го поставям като идея, ако искате следващия път ще го обсъдим. Склонен съм също да съдействам доколкото мога за реализацията на тази идея. С всички тези неща, които обсъждаме виждам, че дневния ред се разми малко и ние се преляхме плавно в точки 2 и 3, бях обещал да представя един проект, който е бил използван от германското правителство и който е разработен от български софтуеристи за дистанционно гласуване и наблюдение на изборите. Това нещо за съжаление с колегите, с които говорих явно, те имат някаква забрана да го дадат, но ще помоля за следващия път някаква презентация да ми дадат, за да видим дали нещо от там можем да използваме чисто като експертиза, като техника. Може да ни хрумне някаква идея. Това е информация от мен.

Благодаря. Трябва да тръгна и упълномощавам председателя на Обществени съвет, ако е необходимо нещо да се гласува, като имате моята лична подкрепа за това, което вие ще приемете за писмо или за изпращане.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Благодаря на Тодор Гунчев за мнението и за становището.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Аз не разбрах Тодор Гунчев приема ли гласуването доверие да организира и онлайн срещата с институциите свързани с изборния процес или не?

ТОДРО ГУНЧЕВ: Това не е едностранен процес. Аз ако можех сам да организирам, мога да изпратя имейли, както се казва утре мога да изпратя за няколко часа имейли до всички.

Първо ние трябва да се разберем как точно ще направим тази среща, защото това, което предложих беше точно в този дух. Да си помислим ние, сега да поканим институциите или следващата седмица или седмицата преди изборите, да се направи тази работна среща и да се каже това и това правим, това и това не е направено, това и това може ли да се

направи по-добре. За подобно нещо мисля. И когато се организира, поемам ангажимента, ще осигуря технически възможността, ако са съгласни съответно институциите с това, да се направи онлайн включване. Предполагам, че ако е работна среща ще възникнат въпросите, кой ще има достъп, как ще има достъп, ще трябва да се направи регистрация. За това ще помоля айти специалистите да ми кажат как става. Да, поемам ангажимента, ще съдействам с каквото мога за това.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Поемаш ангажимента да го изпълниш, а ние ще ти помагаме.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Не, не поемам ангажимента да го изпълня, а вие ще ми помагате, а поемам ангажимента, когато Общественият съвет решим, че ще правим подобна среща, аз да съдействам с всичко възможно, което мога. Не аз да го организирам лично от ФНСД или от лицето Тодор Гунчев.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Да, разбира се. Успешна следваща среща, за която бързаш. Жив и здрав! Лека вечер.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Колеги, ако искате да преминем към следващата среща, на която взех участие вчера. Ще ви информирам за това, което се случи в Министерство за електронното управление. Вчера както знаете всички, Общественият съвет присъства на публично обществено обсъждане на модификацията на методика за сертифициране на специализираните устройства за машинно гласуване. Промените в методиката по които вчера обсъждаха в Министерство на електронното управление в присъствието на техния Обществен съвет, разбира се следва от промените в Изборния кодекс. На тази среща вчера, както казах в началото, освен Общественият съвет към Министерство на електронното управление присъстваха и представители на политически партии, Организацията за сигурност и сътрудничество с Европа имаше от Българската агенция по стандартизация и Българската агенция по

метрология, също така представители, които трябваше да декларират техническо съответствие на устройствата и на хартията за машинните бюлетини. Всичко това, което говоря вчера се случи на основание чл. 213, т. б от Изборния кодекс, което говори за това сертифициране. Като още в самото начало, въпроса който беше зададен от представителите на една от политическите партии на срещата е, защо това се прави едва вчера, тъй като по Изборния кодекс срока е 20 дни преди изборния ден.

Оказа се, че за да се направи модификацията на методиката и да се пристъпи към сертифициране на тези елементи на гласуването, а именно на специализираните устройства за машинно гласуване както и хартията, ЦИК е трябвало да изпрати информация до Министерство на електронното управление, която да даде вчера, когато се проведе общественото обсъждане, ЦИК не беше изпратила на Министерство на електронното управление. Те дори не знаеха номерата на устройствата, които ще бъдат подложени на сертификация. Казаха, че всеки ден изпращат писмо до ЦИК с искане за тази информация. Вчера след обсъждане, ЦИК отговори на техните писма и им изпрати списък със специализираните устройства, с които ще бъде произведен вота на 2 април 2023 г. Тоест, ако е имало забавяне, от Министерство на електронното управление отговориха, че това забавяне се дължи в голяма степен на липсата на информация от страна на Централната изборителна комисия. Без отговор останаха въпросите на присъстващите в залата, защо представители на Централната изборителна комисия не присъстват на това обществено обсъждане.

Представителите на институциите, които ще сертифицират технически машините, специализираните устройства казаха, че ще направят всичко възможно това сертифициране да се случи, въпреки скъсените срокове, които се появяват поради забавата в информацията, която идва от Централната изборителна комисия. А също така на сертификация ще бъде подложено, както и досега разбира се не само

софтуера, но и машините, ролките, а те са нови ролки, хартията също не е получена още, за да може да бъде подложена на това сертифициране.

Организациите които взеха участие във вчерашното обществено обсъждане си бяха дали своите конкретни предложения, които в голямата си част залегнаха в модифициране на методиката, по която ще бъде проведено сертифицирането на устройствата за машинно гласуване.

Повдигна се и един друг интересен въпрос. Тъй като Изборния кодекс говори за специализираните устройства за машинно гласуване, представителите на една от политическите партии питаха, защо не се сертифицират другите софтуери, които са в България и са в изборния процес, визираща софтуера, с който „Информационно обслужване“ АД обобщава резултатите и подчертаха факта, че до момента такова сертифициране не е правено от никого.

От Министерство на електронното управление отговориха, че те отговарят за сертифицирането на устройства за машинно гласуване, а всякакви други тестове трябва да бъдат възложени от Централната изборителна комисия. Разказвам ви го това, защото ние в Обществения съвет многократно сме го обсъждали този въпрос. Той е повдиган от Дончо Пачиков, както знаете. За него би било интересно да чуе какво вчера са казали на общественото обсъждане. Общественото обсъждане се излъчваш онлайн, така че организациите и хората, които бяха поканени да могат да се запознаят с мненията и становищата, които са изказани вчера. Именно в тази връзка беше казано, че ако се получи информация от ЦИК, кои ще бъдат устройствата за машинно гласуване, всички присъстващи в залата ще получат покани за публично теглене на жребия, тоест следващия етап от сертифицирането на устройствата и такава покана получихме. Аз съм я препратила на всички вас. Който има възможност, има желание и интерес може да присъства утре на публичното теглене на жребия. Това е което имах да ви кажа по повод на вчерашната среща в Министерството.

Имате думата за въпроси. Нямаме коментари по вчерашната среща.

Предлагам да минем към следваща **втора точка** от дневния ред.

Обсъждане и гласуване на писмо с предложение към ЦИК относно разработена уеб страница за проверка на валидността на числата в секционните протоколи и на заложените от Централната изборителна комисия контроли, както и други предложения за оптимизация на изборния процес;

ТОДОР ГУНЧЕВ: Извинявайте, може ли да кажа две думи, за да кажа специално по тази тема, която мен лично ме интересува. Там самата методика се представи от компетентни лица или не?

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Тази методика се представи от заместник-министъра на електронното управление господин Мазнев и от експерти на Министерство на електронното управление. В дискусиата се включиха членове и представители от техния Обществен съвет. Също така присъства изпълнителния директор на Българска агенция по метрология и от Българска агенция по акредитация също.

ТОДОР ГУНЧЕВ: От Българска агенция по акредитация мога да гарантирам, че не е имало нито един представител.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Може да не съм експлицитно точна с това, кои присъстваха, но ако трябваше да отида на страницата на Министерство на електронното управление и ще ви прочета присъстващите, защото те са обявени.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Доколкото аз съм на ясно са присъствали Българския институт по стандартизация и Българския институт по метрология. Това са двете институции, които са изпратили експерти. Като аз твърдя, че тази методика би следвало да се погледне. Имам доверие към колегите от Министерство на електронното управление. За съжаление, това което се ползваше предишния път като методика не върши работа. И това го твърдя отговорно като човек, който до някаква степен разбира

някои от нещата доста добре. Само да обърна внимание, че тази методика вече е качена днес на сайта на Министерство на електронното управление и е записано, че е била на обществено обсъждане с представители и мисля, че и нас са ни писали там.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Имаше списък с участниците, в който и аз се записах.

ТОДОР ГУНЧЕВ: По отношение на методиката ви предлагам следващата седмица да коментираме по-подробно, ако се възприеме това. Мисля, че и Велко Милоев и Дончо Пачиков имат какво да кажат по тази методика след като се запознаят.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Аз ви информирам за това, на което съм присъствала и мненията и становищата, които бяха изказани там. Отношение не съм взимала, тъй като аз не съм технически специалист, не разбирам от техники и технологии, дотолкова доколкото основно се говореше за сертифициране на софтуер и за сертифициране на хардуер и сертифициране на хартиени ролки. Това което споделям е, че там има широко присъствие на членове на неправителствени организации на техния Обществен съвет, които имаха възможност да се изказват и техните мнения в голяма част бяха взети предвид.

Заповядай, Дончо Пачиков.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Искам професионално да ви информирам, че едно сертифициране в обема, в който е по закон и както е прието по света, трае от порядъка на шест месеца до няколко години. Това нещо за сертифициране е дума, която е за общественото пространство, а по скоро това е проверка на съответствие. Примерно приготвяш една храна и я пробваш дали ти е вкусна. Иначе да я изследваш на съставки трябва много повече време. Така че възприемайте това нещо като проверка, дали може да върши работа в дадения момент, а после ще видим какво става. Няма

как да стане изцяло за толкова късо време. И на мен ми се налага да напусна заседанието.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Колеги, да се обърнем към втора точка и да дадем думата на Стефан Манов. Да видим какво ще правим с модификациите, които тази седмица се направиха на уеб страницата за проверка на секционния протокол, тъй като ти си един от създателите на тази уеб страница.

СТЕФАН МАНОВ: Страницата е на път да бъде завършена в смисъл такъв, че засега това, което вие виждате е версията за хартиените секции, която е завършена, работи и няма никакви констатирани дефекти от гледна точка на проверка на контроли. Версията за смесените секции машина и хартия е в момента в тестови режим. Аз я тествам, в смисъл тя не е публично качена и е вече във версия, която позволява да се обработват, както в секциите в страната, така и в секциите в чужбина.

В този смисъл аз мисля, че ние можем да се придвижим напред в тази точка, в смисъл такъв, че изборите са след малко повече от две седмици и половина. Мисля, че можем в някакъв близък момент по имейл да уточним текста в кратко писмо до ЦИК, в което да им кажем по същество, ето линк на който е качена тази контролна страничка, с две, три думи и характеристиките, че е с джава скрипт / Java Script / с отворен код, че е свободна за копиране и възпроизвеждане на други сайтове. И ако ЦИК желае могат да си я вземат, да си я анализират, да си я преправят както намерят за добре и да я възприемат, ако желаят на техния интернет сайт или на специален сайт на „Информационно обслужване“ АД. Това можем да го изпратим не само до ЦИК, но и до РИК, за да имат хората директно виждане. Както аз бих разширил кръга, бих препоръчал да го изпратим по-широко до наблюдателски организации, които са вече регистрирани и ще ги свалим от сайта на ЦИК. Движения, организации като „ОЧИ“, „Ти броиш“ и същевременно до всички партии, които са регистрирани за

изборите и се предполага, че ще имат членове на СИК или застъпници или представители на партии, за да могат, ако имат желание да го разпространят по техните си мрежи, да си го тестват там, да си го използват, както и евентуално до обичайните медии, особено активните в тази тематика, които имат специализирани статии, дневник, които имат по-аналитичен елемент. Да можем да го дадем на широката общност, а кой как ще го използват си е негова работа. Идеята е да може да бъде максимално достъпно за хората. В момента СИК-овете, ние нямаме достъп до тях, така че РИК-овете евентуално биха могли да го възприемат. Защо казвам, че е хубаво да го направим бързо по имейла. Защото вероятно РИК-овете ще започнат обучение след една седмица. Хубаво би било да има обучителен момент.

Предложението, което имам специално към писмото към ЦИК да им подскажем, ако го възприемат, да включат в Методическите указания стъпка между попълнената чернова на протокол и пренасянето му в беловата, защото по Изборен кодекс, комисията първо създава чернова на протокол и след това я пренася в беловата. Между тези две стъпки, да се препоръчва, глагола да е силен, естествено не можем да ги задължим защото не е по Кодекс, СИК да използва тази страничка, за да си провери черновата и тогава когато черновата няма грешки да си го прехвърлят в беловата. Имам предвид, ако ЦИК възприеме самата страничка и си я качи там примерно на сайтовете на РИК и т.н. Идеята ми е тази, в една посока популяризиране на сайта, в друга препоръка за Методическите указания на ЦИК да включат такава стъпка, която да прави контролна проверка на черновата.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Благодаря. Колеги, имате ли изказвания по тази тема или някой друг да вземе думата в това отношение.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Искам да кажа, че такава идея да се включи като стъпка между черновата и беловата възникна на тази среща на ЦИК. Така че е съвсем резонно да им се напомни тази идея и то от член на ЦИК беше изказана, не от нас. Въпреки че и самото предложение беше ясно, че натам е идеята. Не знам дали като изпращаме писмо, да не го изпратим първоначално до ЦИК и да изчакаме няколко дни и тогава да го изпращаме на други.

Другият въпрос ми се иска най-малкото принципно да го гласуваме това писмо, а после само някакви детайли да се доизпипат по имейла. Според мен Стефан Манов доста точно формулира в момента основните позиции за това писмо.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Аз съм съгласна с твоите забележки. Изцяло подкрепям това, което каза Стефан Манов. Предлагам, ако нямате нищо против да гласуваме сега, да изпратим писмо до ЦИК, в което да включим и уеб адреса на страницата и да изпишем предложенията, както ги формулира Стефан Манов и допълнителни подробности/аргументи и това да стане в рамките на тази седмица, писмото до Централната изборителна комисия.

Следващ етап, след като изпратим писмото до Централната изборителна комисия, да си дадем два или три дни, след което да изпратим едно информационно писмо до всички страни, както са изброени от Стефан Манов, наблюдатели, политически партии, други организации като „ОЧИ“, „Ти броиш“, районните изборителни комисии и медиите. Това да бъде писмо, което да бъде няколко дни след основното писмо, с което да информираме Централната изборителна комисия.

Съгласни ли сте да гласуваме сега в такава последователност.

Ако сте съгласни, моля да гласувате.

Който е за, моля да гласува.

Аз съм за. Свилена Гражданска за, Надежда Гологанова за, Рейме Айдън за, Стефан Манов за, Ива Лазарова за.

Имаме мнозинство. Така че ще подготвим това писмо и ще го изпратим на всички по имейла за сведение, както обичайно сме правили досега. Първо изпращаме до Централната изборителна комисия и даваме един толеранс.

СВИЛЕНА ГРАЖДАНСКА: Ако е необходима помощ за тестване.

СТЕФАН МАНОВ: Тази вечер като направим тестване, ще го пусна на нас да го тестваме. Страничката ще бъде обновена на същия адрес. Има много позиции за попълване и докато не са попълнение всичките позиции не трябва да има липсващи. Много труд е да се тества.

СВИЛЕНА ГРАЖДАНСКА: Ако взема протокол от април 2021 г. и започвам по него, в смисъл реален протокол?

СТЕФАН МАНОВ: Може. Позициите не знам дали напълно съвпадат спрямо сегашните протоколи, но по смисъл съвпадат. Мисля, че в 21-ва от преференциите хартия и машина ги сумираха вътре, сега не се сумират. Това е разликата. Другите се сумират както в 21-ва.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: За нулите какво решихте?

СТЕФАН МАНОВ: Засега трябва да се пишат нули. Като идеята е евентуално да се попълва с нули автоматично в самото начало. Всичко да е нули, без преференциите. И след това ръчно да промениш от нула на нещо друго. Това е възможно. Но засега не е направено, защото целта е да се изчистят контролите на тази смесена секция, защото там също всичките контроли са по три. Защото отделно контролираш Х, отделно М и отделно общо. Това е безумно. Като за Х – хартиените бюлетини има контрол, за действителни е недействителни, каквото няма за машините.

Новата версия, ако сте обърнали внимание очертава спрямо миналата седмица, очертава квадратчетата, в които не излизат контролите

в червено, за да е по-лесно. Тоест не само пише в таблицата тази контрола ви е объркана, а са очертани квадратчета.

Когато има повече от една контрола, която излиза, квадратчетата, които се очертават в червено стават толкова много, че лично мен малко ме обърква. Да приемем, че в повечето случаи няма да има много неизлезли контроли, защото толкова става червено навсякъде, че не знаеш кое за кое се отнася.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Колеги, много се извинявам, но трябва да се включа в друга среща. Упълномощавам председателката да гласува вместо мен.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Гласуваш ли за писмото до Централната изборителна комисиия по отношение на табличката.

СВИЛЕНА ГРАЖДАНСКА: Той каза, че те упълномощава да гласуваш.

СТЕФАН МАНОВ: Вие и сега може да си играете в табличката, която е на сайта, който седи с хартиените секции. Още малко остана за смесените. Дебъгнато е за партийните гласове, сега се работи за преференциите, защото са две таблици. Във Варна и в Ловеч има независим, докато в другите няма. Трябва да се смени броя на преференциите. Въпросът е, че хартиения образец на протокол няма разлики в отделните райони. Той е един образец. Ако някой ще обърка преференция, която не съществува, той ще обърка и на едното и на другото място. Много хамалска работа е да се прави за 31 района, тъй като в момента логиката на страницата е радио бутон, който първо избира да види в страната и извън страната, а след това ще има и стъпка, две избираме хартиена секция или смесена секция. И ако всичко това е на още нива, трябва още един радио бутон и става много тежък код с преповтаряне на неща, което може да доведе до глупави грешки, които като ги изпуснеш на едно място трябва да ги оправиш. Ако те искат да си

го пригодят за техния РИК нищо не им пречи от оупън сорс. За човек, който разбира от Java Script не е сложно да го модифицира.

СВИЛЕЛА ГРАЖДАНСКА: Ако правите по преференции ще ги извадя по райони

СТЕФАН МАНОВ: Те трябва да са по две, броя на мандатите. Имаше идеи за подобряване. Може да се направят много идеи. Може във всеки район да се види всяка партия каква листа е регистрирала и за дадената партия да не можеш да пишеш преференции отвъд регистрираните. Тази страничка в момента е контролна за нещо, което си написал на хартия. Тя не е помощна да си попълниш протокола. Тя е след като си свършил работата да провериш и да коригираш грешки свързани с контролите, които са заложили в протоколите. А контрол дали има грешно отбелязана преференция в протоколите няма. Ако една комисия напише преференция 130 в район в който от съответната партия няма 30 кандидата и днес няма контрол за това в хартиения протокол. Ако искаме да направим помощно пособие, което да подпомага в писането да не допускат такива грешки, които има и дори в хартията не са предотвратени, това е друга задача. Тя е на друго ниво. В момента СИК-овете не са предпазени от този вид грешки, няма как. Естествено ако се ползват 100 процента машини няма да има такива въпроси. Очевидно е, че няма да има преференции, които не съществуват как да бъдат генерирани. Така е решил законодателя.

Мисля, че ако успеем да санираме поне в частта точка 5, 6, 7 и 8, където са основните данни от изборите, това няма да е никак зле. Има други идеи, които биха могли да бъдат възприети. Например бихме могли дори за чужбина да опростим нещата доста, в смисъл такъв, една такава форма може накрая да генерира един файл текст в съответния формат с тези числени данни, които са издържали проверка. Когато секционната изборителна комисия извън страната изпраща сканирания протокол, тя

може да прикачи, защото тя го прави по имейл, тя може да прикачи например генерираното файлче, което автоматично да бъде импортнато в софтуера, който въвежда данни. Това ще спести ръчното преписване от сканираните протоколи на данните една по една. Естествено след това импортване може да се извърши и трябва да се извърши визуален контрол, дали импортнатите данни съответстват на това, което е подписано и подпечатано в сканирания хартиен протокол. Но работата по ръчното набиране на огромен брой числа, защото не забравяйте, че секциите в които има хартия и машина ще генерират три групи данни - хартиени машинни и общи, въпреки че в чужбина няма преференции. Така или иначе това са три групи данни, не е както в хартиена, където има една група данни. Тези набирания в изборната нощ, забавят страшно много обработването на секционните протоколи от чужбина и се получава следното. Това е дългогодишен проблем. Казвам дългогодишен, защото откакто започнахме да имаме над 700 секции, от които 130 – 160 в Турция. Турция заради часовата зона приключват преди Западна Европа. Респективно те са готови преди Западна Европа и си изпращат протоколите преди Западна Европа. Тогава се получава изведнъж една тапа от 150 секции, които трябва да бъдат набрани в компютрите, обработени и върнато потвърждение, че всичко е добре. През това време започват да изпращат европейските секции, които имаме много в Германия, във Великобритания, те са най-последни, защото по часова зона идват след всичките централно европейски секции и тогава става трагедия. Примерно в 2, 3 часа през нощта, когато и членовете на СИК са поуморени, няма кой да валидира и продължава безкрайни часове. Всичко това би могло да се облекчи, ако има това файлче, генерирано от една такава страничка, текстово файлче в съответни формат, което информационното звено в ЦИК, получава данните от входната точка и директно ги интегрира. Мисля, че не е късно да се предложи това нещо и

даже ми се струва, че може да се опитаме да го предложим, защото това е въпрос на „Информационно обслужване“ АД, те да го направят и въз основа на тази страничка да добавят, така да се каже функция за генериране на текстови файл в Си Ес Ви формат, каквито са форматите на окончателните изборни резултати. Това изисква решение на ЦИК.

РЕЙМЕ АЙДЪН: И на мен ми се налага да напусна.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Благодаря.

Колеги, пишем писмото до ЦИК. Даваме си два, три дни толеранс и след това го разпространяваме до институции, организации, медии.

Да продължим нататък. Има още един важен въпрос, който трябва да обсъдим. Да пишем ли на ЦИК за параваните. Според мен става критично, защото РИК-овете по места масово се обаждат и питат какви да бъдат тези паравани, тъй като няма до момента методически указания от Централната изборителна комисия. Оказа се така, че някои хора по места са с нагласа да ползват тъмните стаички от предишни избори, което според мен е редно. Мисля, че трябва да напишем няколко думи до Централната изборителна комисия и да искаме указания за тези паравани. Това им е работата.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Аз мисля, че Централната изборителна комисия по принцип параваните ги тълкува като технически аспект на изборите, който по принцип е задължение на общинската администрация. От години те се занимават с кабините и доколкото знам Централната изборителна комисия не се е занимавала да определя какви ще бъдат кабините и как са направени. А за параваните доколкото знам са им писали и от РИК и от общините и мисля, че няма смисъл и ние да им пишем по темата.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Аз не бих се съгласила с теб, напротив мисля, че има смисъл да им пишем, защото ако параваните като техническо средство трябва да бъдат осигурени от общините, точно

това е ролята на Централната изборителна комисия да изиграе своята методическа роля и да каже спецификациите на които трябва да отговарят тези технически помощни средства, които ще осигурят и обезпечат тайната на вота. Защото по моя оценка, после ще се нагледаме на най-разнообразни паравани, които ще се наричат паравани, а дали ще бъдат паравани или ще бъдат едни тъмни стаички е вече въпрос на интерпретация на всяка община. Не мисля, че това трябва да се остави в ръцете, специално какъв да бъде вида и размерите на параваните, на общините. Поне могат да излязат с указание за размерите на тези параван и какво трябва да закриват и къде трябва да се поставят. Това е моето мнение.

Имате думата. Сега сме в малък състав и не знам дали може да се вземе решение по това.

СВИЛЕНА ГРАЖДАНСКА: Може да се пусне като въпрос анкета във вайбър групата, да го видят всички.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Ще го пусна във вайбър групата, въпреки че ние във вайбър няма как да вземем решение, защото трябва да гласуваме за такова нещо. Вече сме в камерен състав и тази вечер не можем да вземем решение.

Колеги, нещо друго имате ли да споделите?

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Имаме още две неща да решим. Едното е за Методическите указания също да се пусне или във вайбър групата или по имейл с някакъв срок до три дни, защото после става късно, според мен. Кой каквито предложения има, да ги изпраща в срок до едикога си. И ако се съберат повече от едно две предложения ще трябва да направим извънредно заседание, да ги гласуваме. Можем да гласуваме и за параваните, ако някой междуременно го формулира в поне в пет, шест изречения с някакви аргументи и т.н.

Другият въпрос, който трябва да решим за тази експертна среща и кръгла маса, за която продължаваме да говорим. Защото тя, ако се прави

трябва да е другата седмица, защото после вече ще е късно, т.е. най-късно на 23 – 24 март. Вероятно ще трябва пак зала да се запазва и покани да се изпращат, които трябва да се изпратят поне една седмица предварително. А на Тодор Гунчев никой не му реагира на предложението, какво мислим. Искаме ли да има такава среща, не искаме ли? Ако искаме трябва до един, два дни да се прави организация.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Колеги, за да бъдем оперативни предлагам да гласуваме предложението както беше формулирано. В срок от три дни да дадем възможност да изпишем предложения за Методическите указания, какво трябва да залегне в тях. Имаме ли предложения към Централната изборителна комисия, както и има ли някой от нас предложение за параваните. Още утре ще го пушна това по имейлите на колегите. Срок три дни означава до петък. Ако до петък успеем да съберем нещо като предложение, което може да се формулира като писмо ще решим да направим извънредно заседание. Това е моето предложение.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: И за извънредно заседание също да го има в имейлите, че ако се съберат няколко предложения ще трябва да направим кратко извънредно заседание в петък вечерта, за да се обсъди и гласува.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: И това ще го напишем в писмото.

Който е за, моля да гласува.

Надежда Гологанова е за, Свилена Гражданска е за, Стефан Манов е за, Вихрен Соколов е за и аз съм за.

Предложението е прието.

По отношение на така наречената кръгла маса или експертно събиране, моето убеждение е, че без Централната изборителна комисия трудно може да направим такава кръгла маса. Защото тя е органа, който

организира изборите и без участие на Централната изборителна комисия аз не виждам какво ще правим. Ако те нямат виждане за организиране на такъв форум, не мисля, че можем да говорим с Министерство на външните работи и Министерство на вътрешните работи.

Да помислим може ли да включим още една точка в нашето писмо. Да го предложим на Централната изборителна комисия.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Има друг вариант да го включиш към другите неща, които по имейл ще обсъждаме до петък сутринта или петък до обяд. И ако повечето от нашите хора са склонни за такава среща и искат да има, това също ще е аргумент на това заседание да се обсъди и да се гласува.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Приемам. Колеги, да това ще се включи в писмото, което ще направя утрешния ден. Надявам се да бъдат включени в точка от дневния ред, за да знаем кога ще бъдат гласувани. Защото знаете, че дневния ред се модифицира в началото на заседанието.

СТЕФАН МАНОВ: Да поискаме да ни качат становището, което бяхме направили и блокираха тогава. Аз питах дали сте повдигнали този въпрос на срещата с тях, защото няма резон да ни блокират.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: След като протокола с който е прието становището, вече е качен на сайта на Централната изборителна комисия е редно да бъде качено и становището. Ще им напиша едно писмо още утре и да им напомня за това.

СТЕФАН МАНОВ: Там имаше интересни предложения.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Колеги, считате ли за резонно нашите предложения за симулацията да бъдат изпратени до медиите?

СТЕФАН МАНОВ: В това писмо да се напише, че имаме готовност за участие в работните групи, специално тази за Методическите указания и

очакваме да бъдем поканени. Това не е различно от това, което сме решавали досега, в смисъл да трябва да гласуваме наново. Това е припомняне на неща, които сме ги писали много пъти. Ако искате може пак да го гласуваме.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: За симулациите според мен не трябва да се изпраща до медиите, защото може да има обратен ефект. Там има доста подробности как предлагаме да се слага стойката, аппарата, как ще се показват бюлетините. Впоследствие, ако в Методическите указания ЦИК реши друго, а това е излязло в някои медии и някои членове на СИК са го възприели, че трябва така да се прави и може да стане голяма бъркотия от цялата тази работа. Това е чисто работен документ, който е между нас и ЦИК и не може да е публичен, според мен. Може да кажеш в някое интервю, че съществува такова предложение, но конкретиката вътре на предложението може да донесе повече вреда, ако се разпространи.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Може би не е необходимо да изпращаме самата конкретика в приложението към това писмо, а по скоро да обясним на медиите мотивите, защо считаме че са необходими и важни тези симулации точно сега.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Това може да го обясниш в някакво следващо интервю.

СТЕФАН МАНОВ: Аз съм убеден, почти сто процента съм сигурен, че ЦИК изобщо няма да влезе в такава подробност в Методическите указания. Това което си говорим на колко сантиметра, колко секунди да произнася на висок глас, това няма да го запишат. Изобщо ще видите, че това няма да влезе. Те имат тази способност важни, конкретни неща, понеже не могат да постигнат две трети, просто ги избягват и все едно не съществуват. Затова аз настоявам да се иска да отидем в работна група по Методическите указания, за да кажем, вие

дължите този детайл за СИК-овете. Те как ще знаят какво да правят. Всеки ще си измисля нещо. Важно е това нещо.

И другия въпрос, който ние повдигнахме в един момент, знаете че има едни формуляри за предпоченции, в които те са приложение към Методическите казания, които служат за по-лесно отчитане на предпоченции. Аз мисля, дали не трябва да се предложи на ЦИК подобен подход при броене на гласовете на партиите. Ако спазваме Изборния кодекс, където се казва, изваждат се от кутията и се слагат на купчинки, но ще има показване на камерата. Там човека, който показва и ще казва на висок глас, защото трябва да има и звук, за кого е гласа и дали е недействителен или е не подкрепям никого, какво пречи в този момент двама души от СИК, всеки на отделен формуляр да отбелязва тези гласове и пак да се трупат на купчинки. И така веднага след като сме ги показали всичките 200 или 300 бюлетини в дадена секция, резултата ще е готов, защото тези отстрани се отбелязват, както се отбелязват предпоченциите по същата логика. Това нещо ще даде много по-голяма скорост на обработка на изборните резултати. Да използваме въвеждането на този етап за показване на бюлетината и прочитането, за да се води броене едновременно, а след това пак да си преброят купчинките и всичко, което трябва.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Напълно те подкрепям за това нещо. Предлагам да го формулираш в няколко изречения и това да стане едно от предложенията ни по Методическите указания, да залегне в Методическите указания. Както и да добавиш за вашия пробен протокол, за тази уеб страница, че ако ЦИК прецени да се включи между черновата и беловата.

СТЕФАН МАНОВ: Тогава това да са отделни писма, защото това за страницката си е самостоятелно.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Това е за бъдещето ни писмо по Методическите указания, което ще правим до петък да влезнат тези два текста.

СТЕФАН МАНОВ: Аз мислех това за черновата и беловата да го включим в писмото за страничката, която представяме.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: И там го включи, но и в Методическите указания също.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Колеги, имаме ли нещо друго си кажем?

Колеги, предлагам да закрием заседанието.

Хубава вечер.

/Закрито в 19.30 часа /

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Цветелина Пенева

Стенограф:

Силвия Михайлова